KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 13. april 1994

om en procedure i henhold til EF-traktatens artikel 85

IV/B-2/34.179 — Stichting Certificatie Kraanverhuurbedrijf og Federatie van Nederlandse Kraanverhuurbedrijven

(Kun den nederlandske udgave er autentisk)

(94/272/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab,

under henvisning til Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i traktatens artikel 85 og 86 [1], senest ændret ved akten vedrørende Spaniens og Portugals tiltrædelse, særlig artikel 15, stk. 6,

under henvisning til den klage og anmodning om foreløbige foranstaltninger, som Van Marwijk o.a. indgav den 13. januar 1992, og under henvisning til de vedtægter og reglementer, som henholdsvis Stichting Certificatie Kraanverhuurbedrijf og Federatie van Nederlandse Kraanverhuurbedrijven anmeldte den 15. januar og 6. februar 1992,

efter at have givet de berørte virksomheder lejlighed til at udtale sig, jf. artikel 19, stk. 1, i forordning nr. 17 om de klagepunkter, som Kommissionen har fremført, og

ud fra følgende betragtninger:

I. SAGSFREMSTILLING

Klagen

(1) Den 13. januar 1992 indgav M.W.C.M. van Marwijk og ti andre virksomheder en klage samt en anmodning om foreløbige foranstaltninger, fordi de mente, at Federatie van Nederlandse Kraanverhuurbedrijven, i det følgende benævnt »FNK«, og Stichting Certificatie Kraanverhuurbedrijf, i det følgende benævnt »SCK«, overtrådte traktatens artikel 85, stk. 1, og 86, ved at udelukke ikke-deltagere fra udlejning af mobilkraner og ved at foreskrive faste priser i henhold til disse to virksomheders vedtægter og reglementer.

De anmeldte aftaler

(2) SCK's vedtægter og reglement vedrørende certificering af kranudlejningsvirksomheder blev anmeldt til Kommissionen den 15. januar 1992, og FNK's vedtægter og interne reglement blev anmeldt den 6. februar 1992. I begge tilfælde blev der anmodet om negativattest, subsidiært fritagelse i henhold til artikel 85, stk. 3. Et af de centrale punkter i de anmeldte aftaler er det såkaldte indlejningsforbud (»inhuurverbod«) i artikel 7, andet led, i SCK's reglement, hvori det hedder: »foruden de øvrige forpligtelser ifølge dette reglement er indehaveren af certificeringen forpligtet til (...) udelukkende at benytte eller lade benytte kraner, der er forsynet med gyldige certificeringsmærker«.

Parterne

(3) Klagerne er virksomheder, der udlejer mobilkraner. Ni af klagerne er etableret i Nederlandene, de to øvrige i Belgien. De er ikke medlem af FNK og deltager heller ikke i SCK.

(4) FNK er en sammenslutning af virksomheder, der udlejer mobilkraner. Den blev oprettet den 13. marts 1971 og er hjemmehørende i Culemborg. Den havde 186 medlemmer pr. 31. december 1991.

(5) SCK, som er hjemmehørende på samme adresse i Culemborg, blev oprettet den 15. december 1987. Det er en virksomhed, som ifølge vedtægterne har til formål at garantere de tilsluttede virksomheders

[1] EFT nr. 13 af 21. 2. 1962, s. 204/62.

samt deres personales kompetence og deres maskiners kvalitet og kompetence gennem et system med kontrol og registrering af virksomheder i kranudlejningsbranchen. Pr. 31. december 1992 var der tilsluttet 187 virksomheder, hvoraf de fleste tillige er medlem af FNK. I den indledende fase (fra 1985 til 1987) modtog SCK støtte fra de nederlandske myndigheder.

Markedet

(6) De pågældende kraner anvendes hovedsagelig i byggesektoren, den petrokemiske industri og transportsektoren i Nederlandene. I kranudlejningssektoren foregår der en omfattende indlejning af kraner fra andre kranudlejere. Ifølge FNK's oplysninger var der i 1991 350 kranudlejningsvirksomheder i Nederlandene med en samlet omsætning på omkring 450 mio. ECU. Heraf tegnede FNK's medlemmer sig for en andel på mindst 75 %. Ifølge FNK anvendes de fleste kraner som følge af transportproblemer inden for en radius af ca. 50 km, hvorved markedsandelen i Nederlandene for virksomheder fra andre medlemsstater begrænses til områder nær den belgiske og tyske grænse.

Kontrol fra myndighedernes side

(7) I henhold til *Arbeidsomstandighedenwet* (Arbowet) (lov om arbejdsforhold) skal arbejdsgiveren drage omsorg for, at de redskaber, som han anvender, er hensigtsmæssigt og solidt konstrueret. Han er endvidere forpligtet til at lade disse redskaber underkaste et periodisk eftersyn. I forskellige sikkerhedsbekendtgørelser baseret på Arbowet er denne regel nærmere beskrevet. Der skal her nævnes *Veiligheidsbesluit voor fabrieken of werkplaatsen* og *Veiligheidsbesluit restgroepen*, hvori der fastsættes forskrifter med hensyn til sikker konstruktion og sikker anvendelse af hejsekraner og hejseapparater. Disse forskrifter er beskrevet i detaljer i ministerielle bestemmelser for de forskellige kraners og hejseapparaters vedkommende under hensyntagen til kravene i Rådets direktiv 89/352/EØF [1] vedrørende maskiner.

Ifølge Veiligheidsbesluit voor fabrieken of werkplaatsen har ministeren for sociale anliggender givet KeBoMa til opgave som eneste instans at føre kontrol med hejsekraner og hejseapparater. I tilfælde af alvorlige mangler skal KeBoMa underrette arbejdstilsynet.

FNK's og SCK's struktur

(8) SCK er godkendt som certificeringsinstitut af certificeringsrådet *(Raad voor de Certificatie)*, hvilket bl.a. indebærer, at det ifølge certificeringsrådet opfylder kravene til uafhængighed. Dette ændrer ikke ved den kendsgerning, at båndene mellem FNK og SCK i praksis er så nære, at det er utænkeligt, at den ene iværksætter aktiviteter, uden at den anden har fuldt kendskab hertil og giver sin fulde tilslutning.

(9) Det fremgår af vedtægterne for SCK, at halvdelen af medlemmerne af ledelsen udpeges af FNK, og at beslutninger træffes med simpelt flertal. Heraf følger, at der ikke kan træffes nogen beslutninger uden FNK's godkendelse. De øvrige medlemmer af ledelsen hentes uden for kranudlejningsbranchen (artikel 5.1) og omfatter repræsentanter for store virksomheder, der i stort omfang og regelmæssigt benytter kranudlejningsvirksomheder. Herved er SCK-deltagerne i en gunstig stilling med hensyn til at få de største ordrer. Dette fremgår f.eks. af de interne instrukser hos Nederlandse Spoorwegen, ifølge hvilke der kun må arbejdes med kranudlejningsvirksomheder, der er certificeret af SCK.

Ledelsen bistås af et rådgivende organ, hvis medlemmer udnævnes af SCK's ledelse i samråd med FNK, som også selv kan indstille personer. Det rådgivende organ består af otte medlemmer, hvoraf to kommer fra selve FNK og fire fra tilknyttede organisationer og sammenslutninger af virksomheder, der indgår kontrakter med kranudlejningsvirksomheder. Det rådgivende organs opgave er bl.a. at rådgive SCK's ledelse med hensyn til arten og indholdet af certificeringssystemet og fastsættelsen af de krav og undersøgelsesmetoder, der ligger til grund for certificeringssystemet. Udtalelser fra det rådgivende organ er af bindende karakter (artikel 2 i reglementet for det rådgivende organ).

Selv om FNK har anført, at oprettelsen af SCK skete på ordregivernes initiativ, synes initiativet snarere at være kommet fra FNK selv; ordregiverne var knap nok organiseret.

De to organisationer har samme adresse, telefonnummer og sekretariat, begge organisationers vedtægter og reglementer blev anmeldt af den samme repræsentant og i samme form.

[1] EFT nr. L 189 af 29. 6. 1989, s. 9. Dette direktiv er senest ændret ved direktiv 93/68/EØF, EFT nr. L 220 af 30. 8. 1993, s. 1. I en tidligere ændring (direktiv 91/368/EØF, EFT nr. L 198 af 22. 7. 1991, s. 16) er hejsekraner bragt ind under direktivets anvendelsesområde.

FNK's og SCK's adfærd

(10) Ifølge vedtægterne har FNK til formål at fremme kranudlejningsvirksomhedernes interesser i almindelighed og medlemmernes i særdeleshed samt sørge for kontakt og samarbejde mellem medlemmerne i bredest mulig forstand. Målsætningerne og den måde, hvorpå disse skal realiseres, er beskrevet i vedtægterne og det interne reglement. Virksomheder uden for Nederlandene kan ikke blive medlem af FNK.

I vedtægterne var der en række bestemmelser, der forpligter FNK-medlemmerne til først og fremmest at gøre brug af andre medlemmer og til at følge acceptable priser. Disse bestemmelser blev ophævet af FNK efter Utrechtse arrondissementsrechtbanks kendelse af 11. februar 1992.

Indtil 1991 offentliggjorde FNK prislister; det er fremgået af en uafhængig undersøgelse inden for denne erhvervsgren, at der fandtes to prislister, en for kunder og en for andre medlemmer, der indlejer ekstra kraner.

(11) Ifølge vedtægterne er målet for SCK at fremme og opretholde kvaliteten af kranudlejningsvirksomheder. Dette mål skal realiseres gennem indførelse af en adfærdskodeks, et certificeringssystem og et kontrolsystem for at sikre, at adfærdskodeksen overholdes. Certificeringen angår kontrollen af visse aspekter af selve kranudlejningsvirksomheden: overholdelse af lovgivningen vedrørende indbetaling af skatter og sociale præmier, bevis for tegning af forsikringer, kreditværdighed, likviditet, duelighed samt arbejdsbetingelser. Tillige kontrolleres det, om virksomheden er opført på handelsregistret hos Kamer van Koophandel, hvilket udelukker, at virksomheder uden for Nederlandene får adgang, eller i det mindste gør det meget vanskeligt for dem at få adgang. Endvidere angår certificeringen de tekniske aspekter af selve kranerne, skønt SCK ikke selv kontrollerer kraner. Disse forsynes af SCK med certificeringsmærker for at vise, at de lovmæssige krav er opfyldt. Endelig er virksomhederne forpligtet til at anvende FNK's almindelige betingelser, som bl.a. omfatter betingelser vedrørende priserne.

Certificeringen foretages af medlemmerne af det rådgivende organ og certificeringskommissionen. I disse SCK-organer er medlemmer fra den sektor, der indgår kontrakter med kranudlejningsvirksomheder, stærkt repræsenteret. F.eks. har AKZO, DSM og Shell repræsentanter i SCK's organer. Dette tilskynder virksomheder, der indgår sådanne kontrakter, til at indgå dem med certificerede virksomheder. Systemet lukkes med ovennævnte indlejningsforbud, som trådte i kraft pr. 1. januar 1991, og hvorefter certificerede virksomheder ikke har tilladelse til at indleje ekstra kraner hos virksomheder, der ikke er tilsluttet SCK. Eftersom en stor del af arbejdet i branchen udføres i underentreprise, er det sandsynligt, at der som følge heraf er sket et stærkt fald i omsætningen i ikke-tilsluttede virksomheder; dette har allerede bragt en række af disse virksomheder i vanskeligheder.

Sagens forløb

(12) Efter en foreløbig undersøgelse af denne sag offentliggjorde Kommissionen den 16. september 1992 sine klagepunkter. I den forbindelse overvejede den at ophæve fritagelsen for bøder, som fastsat i artikel 15, stk. 5, i forordning nr. 17 i henhold til artikel 15, stk. 6, i samme forordning, da den er af den opfattelse, at traktatens artikel 85, stk. 1, tydeligvis er overtrådt, og at det ikke er berettiget at anvende artikel 85, stk. 3, hovedsagelig fordi SCK forbyder sine deltagere at benytte ikke-tilsluttede virksomheder ved udlejning af kraner og udelukker udenlandske virksomheder fra at blive tilsluttet. Dette indlejningsforbud har vidtrækkende følger, navnlig fordi store virksomheder, der regelmæssigt og i stort omfang indgår kontrakter med kranudlejningsvirksomheder, er nært knyttet til FNK og SCK, hvilket stiller SCK-deltagerne i en yderst gunstig stilling.

De forhold og argumenter, som FNK og SCK anførte i deres svar på klagepunkterne den 3. februar 1993, har ikke givet anledning til en revision af Kommissionens holdning med hensyn til SCK's certificeringssystem og indlejningsforbuddet i særdeleshed.

I sin skrivelse af 4. juni 1993 gjorde Kommissionen FNK og SCK opmærksom herpå. I den forbindelse meddelte Kommissionen, at proceduren i henhold til artikel 15, stk. 6, i forordning nr. 17 kun kan afsluttes, såfremt FNK og SCK beslutter at ophæve indlejningsforbuddet.

(13) Som reaktion herpå foreslog FNK og SCK ved skrivelse af 12. juli 1993 at ændre indlejningsforbuddet i artikel 7, andet led, i *Reglement Certificatie Kraanverhuurbedrijven,* således at der kun må benyttes kraner, der er udstyret med et gyldigt certificeringsbevis udstedt af enten SCK »eller et andet certificeringsinstitut, som ifølge EN 45011 er kvalificeret til at certificere kranudlejningsvirksomheder, og i den forbindelse beviseligt anvender tilsvarende kriterier«.

Det er Kommissionens opfattelse, at dette forslag ikke imødekommer dens klagepunkter, idet det ikke er blevet fastslået, at et privatretligt certificeringssystem — som det af SCK indførte — tilfører noget væsentligt til de allerede bestående lovmæssige krav med hensyn til hejsekraner og hejseapparater. Alle disse maskiner og dele deraf falder i øvrigt ind under Rådets ovennævnte direktiv 89/392/EØF. Endvidere kan KeBoMa, der er den godkendte prøvningsinstans for hejsekraner i Nederlandene, ikke betragtes som et i henhold til EN 45011 kvalificeret certificeringsinstitut, således at hejsekraner, der alene har et KeBoMa-kontrolmærke og dermed opfylder alle relevante lovmæssige krav, stadig er omfattet af indlejningsforbuddet. I praksis har FNK's og SCK's forslag da heller ingen eller næsten ingen følger.

Ved skrivelse af 2. august 1993 har Kommissionen derefter foreslået, at artikel 7, andet led, i Reglement Certificatie Kraanverhuurbedrijf ændres på en sådan måde, at der kun benyttes sådanne kraner, som påviseligt opfylder de lovbestemmelser, der gælder dér, hvor brugeren er etableret. FNK og SCK har ikke accepteret dette forslag. Kommissionen har derefter besluttet at fortsætte proceduren i henhold til artikel 15, stk. 6.

Sagens forløb ved den nationale dommer

(14) I en afgørelse af 11. februar 1992 gav formanden for *Arrondissementsrechtbank te Utrecht,* efter anmodning fra Van Marwijk c.s., SCK ordre til ikke at anvende indlejningsforbuddet. Den 9. juli 1992 blev denne afgørelse omstødt af *Gerechtshof te Amsterdam.* Denne domstol mente i den forbindelse blandt andet, at det ikke på forhånd var indlysende og hævet over enhver tvivl, at de pågældende bestemmelser ikke ville kunne fritages af Kommissionen. Ifølge domstolen burde den nationale dommer vise tilbageholdenhed ved afsigelsen af en kendelse herom, så meget mere som Kommissionen skulle træffe afgørelse om bestemmelserne.

(15) Efter at have fået forelagt klagepunkterne af 16. december 1992 henvendte Van Marwijk c.s. sig på ny til formanden for *Arrondissementsrechtbank te Utrecht.* Denne bestemte i en afgørelse af 6. juli 1993, at indlejningsforbuddet ikke måtte finde anvendelse, idet de omstændigheder, som havde fået *Gerechtshof* til at omstøde den tidligere kendelse fra *Arrondissementsrechtbank,* ikke længere var til stede. Formanden for *Arrondissementsrechtbank* fremførte blandt andet, at Kommissionen i mellemtiden i såvel klagepunkterne som i ovennævnte skrivelse af 4. juni 1993 havde tilkendegivet en holdning til de pågældende bestemmelser, og at det på grundlag heraf var klart, at indlejningsforbuddet ikke ville have nogen mulighed for at blive fritaget af Kommissionen. Eftersom afgørelsen imidlertid i stort omfang var baseret på en fortolkning af den tidligere dom afsagt af *Gerechtshof te Amsterdam* den 9. juli 1992, udsatte formanden for *Arrondissementsrechtbank* afgørelsens ikrafttræden i fire måneder (til den 8. november) for at give parterne mulighed for på ny at få en afgørelse fra *Gerechtshof te Amsterdam.*

Denne appel blev imidlertid afvist ved dom afsagt af *Gerechtshof te Amsterdam* den 28. oktober 1993. For at efterkomme *Gerechtshof* dom har FNK og SCK derfor udarbejdet en erklæring, som blev udsendt den 4. november, hvorefter indlejningsforbuddet ophæves, indtil Kommissionen har taget endelig stilling til denne sag.

II. ARTIKEL 85, STK. 1

(16) Som det fremgår af ovennævnte oplysninger, udgør FNK-bestemmelserne og SCK-bestemmelserne et sammenhængende hele, og for så vidt angår anvendelsen af traktatens artikel 85, stk. 1, skal de vurderes i sammenhæng.

(17) FNK er en sammenslutning. Medlemmerne af sammenslutningen er virksomheder, der beskæftiger sig med kranudlejning. Dette fremgår af artikel 1 og 2 i FNK's vedtægter og af kommentarerne i forbindelse med anmeldelsen.

FNK er derfor en sammenslutning af virksomheder efter artikel 85, stk. 1.

(18) FNK's interne reglement udgør en vedtagelse inden for en sammenslutning af virksomheder, i den forstand at dette godkendes i overensstemmelse med FNK's vedtægter, nærmere bestemt artikel 4.

(19) I henhold til nederlandsk ret er SCK en organisation, der er oprettet på initiativ af FNK med henblik på certificering af kranudlejningsvirksomheder mod betaling. SCK er imidlertid en selvstændig juridisk person, således som det fremgår af artikel 6 i vedtægterne og anmeldelsesdokumenterne. SCK har intet offentligretligt grundlag.

SCK, der udøver kommercielle eller økonomiske aktiviteter, er derfor en virksomhed efter artikel 85, stk. 1.

(20) Det forhold, at SCK er et certificeringsinstitut, der er godkendt af certificeringsrådet, og opfylder de relevante europæiske normer (EN 45000-serien), forhindrer ikke, at artikel 85, stk. 1, finder anvendelse. Det forhold, at SCK-bestemmelserne anerkendes af certificeringsrådet, indebærer under ingen omstændigheder, at der kan handles i strid med konkurrenceretten.

(21) De kranudlejningsvirksomheder, der er certificeret af SCK, er tillige virksomheder efter artikel 85, stk. 1.

Deltagelse i SCK-systemet, som er betinget af, at vedtægterne og reglementet accepteres, udgør derfor en aftale og/eller vedtagelse inden for en sammenslutning af virksomheder efter artikel 85, stk. 1, af nedenstående grunde.

(22) Et af kendetegnene ved SCK-systemet, som er oprettet på initiativ af FNK, er dets lukkede karakter. Indlejningsforbuddet i artikel 7 i reglementet bidrager i høj grad hertil. Ifølge dette forbud, som er nærmere beskrevet i artikel 8, 9 og 10 i reglementet er det ikke tilladt certificerede virksomheder at benytte ikke-certificerede virksomheder som underkontrahenter. Dette betyder ikke alene at de tilsluttede virksomheders handlefrihed — og derved konkurrencen mellem dem — begrænses, men også — og navnlig — at andre virksomheder, herunder især virksomheder fra andre medlemsstater, får særdeles vanskeligt ved at få adgang til det nederlandske marked. Dette hænger sammen med certificeringskravene, der er tilpasset situationen i Nederlandene (jf. betragtning 25). FNK's og SCK's ordning repræsenterer som helhed næsten et forsøg på at kontrollere hele det nederlandske kranudlejningsmarked. Under disse omstændigheder må det konkluderes, at konkurrencen begrænses efter artikel 85, stk. 1. FNK og SCK har ikke godtgjort, at certificeringssystemet ikke skulle kunne fungere uden indlejningsforbuddet.

(23) Aftalerne hviler i praksis på to søjler: markedsandelen hos de virksomheder, der er tilsluttet FNK og/eller SCK (jf. betragtning 6), og det forhold, at de største virksomheder, der benytter lejede kraner, f.eks. Esso, Shell, DSM og Nederlandse Spoorwegen, udelukkende gør brug af virksomheder, der er tilsluttet SCK. Det er i denne forbindelse meget sigende, at disse store virksomheder er stærkt repræsenteret i SCK-organerne, og at FNK-repræsentanterne i de samme organer har et afgørende flertal. Dette forhold resulterer i, at de bedste markeder er reserveret. Gennem forbuddet mod indlejning af kraner hos ikke-tilsluttede virksomheder sikres det, at der i tilfælde af behov for ekstra kraner til udlejning kun benyttes virksomheder, som er tilsluttet SCK.

(24) Bestemmelserne er gjort fuldstændig uigennemtrængelige gennem det af SCK indførte system med kontrol med denne erhvervsgren.

I artikel 9 og 10 i reglementet fastsættes det, at tilsluttede virksomheder kan udelukkes eller fratages certificeringen, såfremt de ikke overholder de forskellige forpligtelser, herunder indlejningsforbuddet. Sådanne afgørelser kan appelleres til en instans, der indirekte udpeges af FNK (artikel 14 i reglementet). Hvis en tilsluttet udelukkes eller fratages certificeringen, bekendtgøres det gennem meddelelser i fagpressen, hvilket i første omgang udgør en trussel om fratagelse af certificeringen over for andre tilsluttede, der stadig gør forretninger med den pågældende virksomhed, og i anden omgang antyder, at det måske er bedre ikke at gøre forretninger med den pågældende virksomhed. Sådanne meddelelser er yderst skadelige for de berørte parter.

(25) Det kræves i FNK- og SCK-systemerne, at medlemmerne og deltagerne skal være etableret i Nederlandene (FNK's vedtægter, artikel 4, litra a); SCK-kravene til certificering, som udelukkende er baseret på og tilpasset situationen i Nederlandene), hvorved virksomheder fra andre medlemsstater, navnlig Belgien og Tyskland (jf. betragtning 6), udelukkes. Hvad angår lovbestemt kontrol med kraner, har Tyskland og Belgien et system, der svarer til det nederlandske.

(26) Ovenstående bestemmelser kan begrænse konkurrencen mærkbart som følge af den samlede omsætning i kranudlejningsbranchen, deltagernes markedsandel og ordregivernes tilknytning til SCK.

(27) Ved anmeldelsen af vedtægterne og det interne reglement indrømmede FNK i første omgang, at systemet kunne føre til en begrænsning af handelen på fællesmarkedet, men ændrede senere holdning og anførte, at dette ikke var tilfældet. Denne senere påstand var baseret på det begrænsede omfang af de grænseoverskridende aktiviteter inden for denne erhvervsgren, eftersom »mobilkraner ikke er beregnet til at blive transporteret« Ikke desto mindre fremgår det af FNK's håndbog, at Krupp-kraner kan køre med en maksimal hastighed på 63-78 km i timen (1991-håndbogen, s. 10). I en annonce på s. 124, i FNK's håndbog tilbydes der udlejningskraner med en hejsekapacit på 12 til 400 tons, som kan »tages i anvendelse hurtigt og overalt«. Dette betyder, at det (således som ordet »mobil« i øvrigt allerede angiver) bestemt er muligt at flytte mobilkraner, og at systemet således udgør en potentiel hindring for handelen

inden for Fællesskabet. At deltagerne ikke i øjeblikket har nogen aktiviteter på tværs af Fællesskabets grænser, ændrer ikke noget herved, således som Domstolen har udtalt i sag 107/82, AEG (1). Det forhold, at to af klagerne er hjemmehørende i Belgien, viser, at der er en reel mulighed for transaktioner inden for Fællesskabet, og at handelen mellem medlemsstater kan påvirkes negativt heraf. Endvidere dækker konkurrencereglerne hele det nederlandske område. Af de i betragtning 26 anførte grunde er den (potentielle) indflydelse på handelen mærkbar.

III. ARTIKEL 85, STK. 3

(28) FNK's vedtægter og interne reglement samt SCK's vedtægter og reglement blev anmeldt til Kommissionen med henblik på opnåelse af en negativattest, subsidiært en fritagelse i henhold til artikel 85, stk. 3. Som allerede bemærket under betragtning 16 skal FNK- og SCK-bestemmelserne ses i sammenhæng.

(29) For at kunne opnå en fritagelse skal FNK og SCK bl.a. dokumentere, at aftalerne og/eller vedtagelserne inden for sammenslutninger af virksomheder bidrager til en forbedring af kranudlejningsvirksomheden, samt at kunderne samtidig får rimelig andel i de deraf opståede fordele. Forbedringen skal resultere i sådanne objektive og mærkbare fordele, at ulemperne på konkurrenceområdet derved opvejes (2).

De forpligtelser, der er pålagt medlemmerne og de tilsluttede virksomheder, er næsten identiske med de gældende lovbestemmelser, navnlig hvad angår skatte- og socialsikringslovgivningen på den ene side og overholdelsen af sikkerhedsforskrifterne på den anden side (jf. betragtning 11).

Det er myndighedernes opgave at føre tilsyn med, at alle virksomheder overholder sådanne lovbestemmelser, uanset om disse deltager i systemet eller ej (3). Det er derfor vanskeligt at se, hvilke målelige fordele systemet indebærer. Konklusionen må derfor være, at de begrænsninger, der pålægges de tilsluttede virksomheder, og de ulemper, der derved opstår for de ikke-tilsluttede virksomheder, udelukkende har til formål at få kranudlejningsvirksomhederne til at tilslutte sig et kartel. Disse ulemper vejer således betydeligt tungere end de af FNK og SCK fremførte eventuelle fordele. Endvidere er de begrænsninger, som FNK og SCK pålægger, ikke uundværlige for opnåelsen af de vedtægtsmæssige målsætninger, idet disse begrænsninger går ud på en fordobling af kontrollen med overholdelsen af nederlandske lovbestemmelser.

Størstedelen af de sikkerhedskrav, som SCK stiller i forbindelse med certificering af en kranudlejningsvirksomhed, pålægges nemlig gennem de sikkerhedsbekendtgørelser, der er baseret på *Arbowet,* og de forskellige ministerielle bestemmelser på området. Tilsynet med overholdelsen af disse forskrifter udføres på myndighedernes vegne af KeBoMa. De krav, som SCK stiller ud over de sikkerhedsmæssige krav, som f.eks. krav med hensyn til indbetaling af skat og sociale ydelser, medlemskab af Kamer van Koophandel, ansvarsforsikring, kreditværdighed og anvendelsen af kollektive overenskomster, findes også i stort omfang i lovbestemmelser. Ud over de lovmæssige krav stiller SCK også krav til, hvorledes virksomheden skal ledes, men dette i sig selv er ikke tilstrækkeligt til at antage, at de indførte konkurrencebegrænsninger skulle være uundværlige.

Det ser i højere grad ud til, at de af FNK og SCK pålagte forpligtelser har til formål at udelukke andre virksomheder og fordele markederne i Nederlandene, hvorved konkurrencen på en væsentlig del af kranudlejningsmarkedet elimineres. Det betyder især, at konkurrencen fra virksomheder i andre medlemsstater rent faktisk udelukkes (jf. betragtning 25).

(30) Det forhold, at Kommissionens certificeringspolitik giver plads til privatretlige certificeringssystemer, der tager sigte på en supplerende kontrol af overholdelsen af lovbestemmelser, ændrer ikke ved det forhold, at indholdet af sådanne systemer skal overholde traktatens konkurrenceregler. Konkurrencebegrænsninger, der falder ind under artikel 85, stk. 1, kan derfor ikke retfærdiggøres udelukkende med den begrundelse, at indførelsen af et certificeringssystem som sådan skulle passe ind i Kommissionens certificeringspolitik.

(31) En fritagelse i henhold til traktatens artikel 85, stk. 3, er således udelukket af ovennævnte grunde.

IV. ARTIKEL 15, STK. 6, I FORORDNING NR. 17

(32) Ifølge artikel 15, stk. 5, i forordning nr. 17 kan der ikke pålægges bøder for handlinger i forbindelse med aftaler, efter at disse er anmeldt til Kommissionen, og inden denne træffer beslutning. Ifølge stk. 6 i samme artikel kan denne fritagelse for

(1) Sml. 1983, s. 3151; præmis 60, s. 3201.
(2) Sml. 1966, s. 450/522; forenede sager 56 og 58/64, Consten og Grundig.
(3) Jf. dommen i sag T-30/89 Hilti, Sml. 1991, s.II-1439, betragtning 118.

bøder ophæves gennem en meddelelse fra Kommissionen om, at den efter en foreløbig undersøgelse er af den opfattelse, at vedtagelserne falder ind under traktatens artikel 85, stk. 1, og at der ikke er grundlag for anvendelse af artikel 85, stk. 3.

(33) Som det fremgår af betragtning 17 til 27, er Kommissionen af den opfattelse, at vedtagelserne falder ind under traktatens artikel 85, stk. 1. De pågældende vedtagelser udgør en alvorlig og mærkbar overtrædelse af traktatens artikel 85, stk. 1, navnlig som følge af indlejningsforbuddet.

Det følger af betragtning 28, 29 og 30, at der ikke umiddelbart findes grundlag for anvendelse af artikel 85, stk. 3. I denne forbindelse skal det bemærkes, at bestemmelsernes konkurrencebegrænsende karakter var et fremtrædende punkt i proceduren ved *Arrondissementsrechtbank te Utrecht,* og at denne domstols konstateringer på dette punkt ikke er omstødt i en appelsag.

(34) Under disse omstændigheder er en meddelelse fra Kommissionen efter artikel 15, stk. 6, i forordning nr. 17 nødvendig. Nærværende beslutning bevirker, at det af FNK og SCK anmeldte indlejningsforbud i artikel 7, andet led i *Reglement Certificatie Kraankverhuurbedrijf,* som beskrevet i artikel 8, 9 og 10 i samme reglement, ikke længere er omfattet af den bødefrihed, der normalt er en følge af anmeldelsen af aftaler —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

Kommissionen er efter en foreløbig undersøgelse i henhold til artikel 15, stk. 6, i forordning nr. 17 af den opfattelse, at de af FNK og SCK anmeldte aftaler om certificering af kranudlejningsfirmaer opfylder betingelserne for anvendelse af EF-traktatens artikel 85, stk. 1, og at der ikke findes grundlag for anvendelse af bestemmelserne i artikel 85, stk. 3.

Artikel 2

Denne beslutning er rettet til:

1) Stichting Certificatie Kraanverhuurbedrijf
Postbus 312
Nl-4100 AH Culenborg

2) Federatie van Nederlandse Kraanverhuurbedrijven
Postbus 312
NL-4100 AH Culenborg.

Udfærdiget i Bruxelles, den 13. april 1994.

På Kommissionens vegne

Karel VAN MIERT

Medlem af Kommissionen